

5. Буняк В.Л. Обліково-аналітичне забезпечення підготовки економістів для сфери бізнесу//Научные труды SWORLD, 2016. - Выпуск 45. - Том 7. Экономика. - С.76-79. DOI: 10.21893/2410-6720-2016-45-1-044
6. Голубнича Г.П. Науково-дослідна компонента у підготовці фахівців з обліку та аудиту в класичних університетах//Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. Серія: Економіка. – 2008. – № 101. – С. 21-26.
7. Голубнича Г.П. Економічний аналіз: навч. посібник / Г.П.Голубнича, Л.І.Панасенко. - К.: КНУ імені Тараса Шевченка, 2009. – 290с.
8. Голубнича Г.П. Особливості організації обліку та облікової політики на малих підприємствах / А.Ю. Пить // Кримський економічний вісник - 2015. - № 1 (14). - С. 75-78.
9. Голубнича Г.П. Категорії «знання бізнесу» та «бізнес-модель» підприємства: зміст та практичне значення / Науковий погляд у майбутнє. Вип. 4. Т. 6. – Одеса: КУПРІЄНКО СВ, 2016. – С. 78-82. DOI: 10.21893/2415-7538-2016-04-6-152
10. Коблянська Г.Ю., Ревенко К.О. Порівняльна характеристика ПСБО 9 «Запаси» і МСБО 2 «Запаси» / Г.Ю. Коблянська, К.О. Ревенко // Облік і аудит. – Електронний ресурс. – Режим доступу: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/econom_2014_2_9.pdf
11. Шубіна С.В., Губар І.А. Бухгалтерський облік виробничих запасів: порівняльний аналіз НП(с)БО і МСФЗ / С.В. Шубіна, І.А. Губар // Вісник Університету банківської справи. – 2015. - №2(33). – С. 154-157.
12. Хоменко Н. В. Товарні запаси: проблеми обліку та звітності: [монографія] / Н. В. Хоменко, О. В. Карпенко, Ю. А. Верига. – Полтава: РВВ ПУСКУ, 2008. – 153 с.

Стаття відправлена: 25.03.2017 р.

© Герасименко М.В.

ЦИТ: ua117-036

DOI: 10.21893/2415-7538.2016-05-1-036

Нечипоренко А.А.

ЕКОНОМІЧНА СУТЬ БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУ ТА КРЕДИТНИХ ВІДНОСИН

*Київський національний університет імені Тараса Шевченка,
Київ, вул. Володимирська 64/13, 01601*

Nechiporenko A.A.

THE ECONOMIC SUBSTANCE OF BANK LOANS AND CREDIT RELATIONS

*Taras Shevchenko National University of Kyiv
Kyiv, Volodymyrska Street 64/13, 01601*

Анотація: У даній статті проведено аналіз визначення сутності поняття «кредит» та « банківський кредит», що використовували вчені під час проведення своїх досліджень. А також запропоновано авторське тлумачення

такої категорії, як кредит на основі результатів аналізу кредитних теорій.

Ключові слова: кредит, кредитні угоди, банківський кредит, економічна категорія, сутність кредиту, натуралістична теорія, капіталотворча теорія

Abstract: This article analyzes defining the essence of the concept of "credit" and "bank credit" that used scientists during their research. Also proposed copyright interpretation of such categories as credit on the basis of the credit theories.

Keywords: credit, loan agreements, bank credit, economic category, the nature of the loan, naturalistic theory, theory of capital creative

Вступ: Таке поняття, як кредит має багату кількість трактувань в економічній літературі. Це відбувається через різний погляд науковців на суть кредиту. Саме тому актуальність статті полягає в узагальненні існуючих кредитних теорій та концепцій для розробки пропозицій щодо трактування такої економічної категорії, як кредит та визначення сутті категорії банківський кредит.

Основний текст: Історія виникнення кредитних відносин починається ще с продавних часів. Кредитні відносини охоплювали широкі верстви населення, всі соціальні групи, зумовлюючи між ними гострі суперечності і тим самим прискорювали розвиток суспільного виробництва. Але, незважаючи на це, перше теоретичне обґрунтування кредиту з'явилося лише у 17 ст. у вигляді результату дослідження його сутті, а також наукових дискусій, що продовжуються і в сучасних умовах. На сьогодні вчені виокремлюють дві основні теорії кредиту, а саме: натуралістичну і капіталотворчу, які відрізняються між собою значенням, що відводиться кредиту та банкам в економіці. Незважаючи на суперечливість основних положень даних теорій дослідних як натуралістичної так і капіталотворчої теорії в першу чергу звертають увагу саме на те, який вплив має кредит на суспільний розвиток, а також а його значення в економіці.(табл.1)

Таблиця 1

Основні положення натуралістичної теорії кредиту та капіталотворчої теорії кредиту

Натуралістична теорія	Капіталотворча теорія
Об'єктом кредиту є тимчасово вільний капітал у натурально-речовій формі.	Поєднання кредиту з грошима та багатством.
Кредит - це форма руху матеріальних благ, а тому роль кредиту полягає у перерозподілі цих благ у суспільстві.	Кредит у своєму русі незалежний від процесів відтворення.
Позичковий капітал є реальним капіталом, тобто капіталом у речовій формі.	Кредит, як і гроші, є безпосередньо капіталом, багатством, а тому розширення кредиту означає нагромадження капіталу
Банки є лише посередниками в кредиті, спочатку акумулюючи вільні кошти а потім розміщуючи їх у позичку.	Банки - це не посередники в кредиті, а «фабрики кредиту», творці капіталу.
Пасивні операції банків є первинними порівняно з активними.	Активні операції банків є первинними щодо пасивних.

До представників та основоположників натуралістичної теорії відносять наступних науковців: А. Сміт, Д. Рікардо, А. Тюрго, Дж. Мілль. Вони трактували сутність кредиту виходячи з властивостей процесу виробництва,

об'єктом кредитування виступали засоби виробництва, а гроші, в свою чергу, визнавалися лише технічним засобом перенесення реального капіталу від одного економічного суб'єкта до іншого для використання фактично наявного капіталу.

А. Сміт стверджував, що банківські операції можуть сприяти розвитку виробничої діяльності не збільшенням капіталу, а його перетворенням на активний і продуктивний капітал, чого не сталося б за відсутності банків. Отже, не визначаючи важливої ролі комерційних банків у формуванні кредиту і активної участі кредитних відносин у сприянні розвитку розширеного суспільного відтворення, прихильники натуралістичної теорії кредиту переважаючу роль відводили перерозподілу матеріальних цінностей в натуральній формі.[4]

Основоположником капіталотворчої теорії кредиту був англійський економіст Дж. Ло. Згідно з поглядами якого, кредит не залежить від процесу відтворення і відіграє важливу самостійну роль у розвитку економіки. Дж. Ло в свою чергу пов'язував кредит з грошима, а гроші з капіталом. Г. Маклеод, послідовник Дж. Ло, підтримуючи погляди свого попередника визначав гроші та кредит багатством тому, що вони мають купівельну силу. Також він зазначив, що кредит повинен приносити прибуток коли залишається «виробничим капіталом», а банки являються «фабриками кредитів». [5] Ми вважаємо, що ототожнення таких понять, як кредит, гроші і капітал не є вірним через різну економічну суть самих понять.

На сьогоднішній день серед сучасних дослідників дуже багато різноманітних пояснень що відноситься до такої економічної категорії, як кредит (табл.2). Дослідивши чисельні варіанти трактування кредиту, які наводяться в працях багатьох науковців, так і в чинному законодавстві, доцільно зауважити, що на даний момент часу відсутнє єдине міркування, що до визначення суті даного поняття. Це пояснюється тим, що категорія постійно змінювалась під впливом економічної політики країни, а також часу.

Таблиця 2

Трактування поняття кредиту різними дослідниками

Автор	Визначення
Колодізев О.М.	Це економічна категорія, яка є вираженням відносин між суб'єктами господарювання щодо надання й отримання позики в грошовій чи товарній формі на умовах повернення, строковості й платності.
Колісніченко В.Ф.	Це суспільні відносини, що виникають між економічними суб'єктами у зв'язку з передачею один одному в тимчасове користування вільних коштів на засадах зворотності, платності та добровільності.
Вовк В.Я.	Позичковий капітал банку у грошовій формі, що передається в тимчасове користування на принципах забезпеченості, повернення, строковості, платності та цілового характеру.
Лагутін В.	Економічні відносини між кредитором і позичальником, якв виникають під час одержання позики, користування нею та її повернення.
Лерой- Міллер Р.	Надання товарів, послуг або коштів в обмін на обіцянку сплати в майбутньому.
Гальчинський А.	Відносини, що виникають між кредитором та позичальником з приводу мобілізації тимчасово вільних коштів та їх використання на умовах повернення і платності.

Чайковский Я.І.	Певний вид економічних відносин, котрі формуються в суспільстві.
Мороз А.	Економічні відносини, що виникають між кредитором і позичальником з приводу одержання останнім позички в грошовій або товарній формі на умовах повернення у певний строк, і звичайно, зі сплатою відсотків.
Герасимович А.М.	Це взаємини між кредитором і позичальником, зворотний рух вартості, рух платіжних засобів за умови повернення, рух позикової вартості, рух позикового капіталу.
Осовська Т.В., Юшкевич О.О	Права сторона бухгалтерського рахунка: на кредит рахунків активу записують всі витрати за даним рахунком, пасиву – надходження їх; Позичка на певний строк у грошовій або товарній формі з умовою повернення, як правило, з оплатою процента.

Проаналізувавши усі вище наведення визначення можна сказати, що найбільш точним визначення кредиту, з нашої точки зору, є охарактеризування його, як економічних відносин певного виду пов'язаних із наданням ресурсів у тимчасове користування на засадах обов'язкового повернення і погашення зобов'язанні, що виникають у наслідок даних відносин. Дане визначення можна використовувати для будь-яких видів кредитних відносин.

Досліджені визначення багатьох науковців такого поняття, як кредит є коректними лише для певних форм кредитних відносин, таких де кредитор виступає безпосередньо власником позичкових ресурсів. В свою чергу для банківського кредиту дані трактування не є повністю коректними. Так як банки працюють в свою чергу завдяки залученим ресурсам. Під час залучення даних ресурсів між дебітором та банком укладається угода про повернення ресурсів у встановлені строки з виплатою певного відсотка. Данні економічні відносини між банківською установою та дебіторами також впливають і на відносини банку та позичальників. Якщо банківський кредити наданий за рахунок ресурсів вкладників не було повернено своєчасно, це може призвести до порушень ліквідності банківської установи.

Сутність такого поняття як банківський кредит розглядається багатьма науковцями. Так спираючись на марксистську теорію банківський кредит визначається як кредит, що надається позичковими капіталістами(або банками) функціонуючим капіталістам та іншим позичальникам у вигляді грошових позик. При цьому позичковий капітал розглядається, як грошовий капітал, власник якого надає його у тимчасове користування іншому капіталісту за визначену плату(відсоток).

Завадський Й.С., Осовська Т.В, Юшкевич О.О. в свою чергу розглядають банківський кредит, як кредит, що надається без забезпечення товарноматеріальними цінностями або цінними паперами.[6] Що на нашу думку є більш абстрактним чим змістовним визначенням даної категорії.

Вовк В. Я. у своїй праці наводить наступну характеристику даної категорії: «Банківський кредит - це будь-яке зобов'язання банку надати позичальнику певну суму коштів у грошовій формі або банківських металах, яке надано в обмін на зобов'язання позичальника повернути суму основного боргу і сплатити відсотки, комісію та інші збори за її користування. Банківський кредит надається позичальнику на принципах забезпеченості, повернення, строковості, платності та цільового характеру використання».[3]

Лаврухін О.І. під час дослідження поняття банківський кредит зусереджує увагу на наступних особливостях даної категорії[9]:

- Банк оперує не стільки власним капіталом, як залученими ресурсами;
- Банк позичає вільний капітал, розміщений господарюючими суб'єктами на відповідних рахунках
- Банк позичає не просто грошові кошти, а кошти як капітал, що повинно налаштовувати позичальника на прибуткове вкладення позичених засобів.

На даний час в Україні на рівні законодавства встановлено єдине уніфіковане визначення такої категорії, як банківський кредит. Воно надіється в законі України «Про банки та банківську діяльність» від 07.12.2000 № 2121-III : «банківський кредит - будь-яке зобов'язання банку надати певну суму грошей, будь-яка гарантія, будь-яке зобов'язання придбати право вимоги боргу, будь-яке продовження строку погашення боргу, яке надано в обмін на зобов'язання боржника щодо повернення заборгованої суми, а також на зобов'язання на сплату процентів та інших зборів з такої суми».[1] На нашу думку дане визначення найбільш повно визначає сутність банківського кредиту.

Виходячи з проаналізованого вище матеріалу, можна сказати, що банківський кредит являє собою кредитні відносини, що виникають між банківською установою та кредиторами з приводу перерозподілу банком залучених ресурсів на умовах повернення, строковості, платності та цільового використання.

Висновки: У результаті аналізу різних кредитних теорій, а також досліджень наукових праць було сформульовано авторське визначення такої економічної категорії, як кредит суть якого полягає в визначення кредиту як економічних відносин певного виду пов'язаних із наданням ресурсів у тимчасове користування на засадах обов'язкового повернення і погашення зобов'язанні, що виникають у наслідок даних відносин. Також було досліджено визначення банківського кредиту з позиції різних науковців та встановлено, що на даний момент найбільш змістовним та коректним вважається визначення даної економічної категорії на законодавчому рівні.

Література:

1. Закон України «Про банки та банківську діяльність» від 07.12.2000 № 2121-III
2. Васюренко О.В. «Банківські операції»: Навч. посіб. - 6-те вид., перероб. і доп. - К.:Знання, 2008. - 318с. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://pidruchniki.com/17190512/bankivska_sprava/kreditni_operatsiyi_bankiv
3. Вовк В. Я «Кредитування і контроль» Навч. посіб. - К.: Знання, 2008. - 463 с. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://westudents.com.ua/glavy/1776-11-sutnst-vidi-bankvskogo-kreditu.html>
4. Вовчак О. Д. Кредит і банківська справа : підручник / О. Д. Вовчак, Н. М. Руцишин, Т. Я. Андрейків. - К. : Знання, 2008. - 564 с. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://pidruchniki.com/14360106/bankivska_sprava/teoretichni_kontseptsiyi_kreditu_

rozvitok

5. Демківський А.В. «Гроші та кредит» навч. пос. - К.: Дакор, 2007. - 528 с. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.info-library.com.ua/books-text-8003.html>

6. Завадський Й.С., Осовчюк Т.В., Юшкевич О.О. «Економічний словник» - К.: Кондор - 2006р. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/KNIGI/KONDOR/EKONOMIC_SL_2006.pdf

7. Колесніченко В.Ф. Гроші та кредит. Навчальний посібник – Харків: Вид. ХНЕУ, 2008. - 370 с.

8. Колодізев О.М. «Гроші і кредит» підручник/О.М. Колодізев, В.Ф. Олесніченко: Харківському національному економічному університету 80 років.-Х.: Знання, 2010 -217 с.

9. Маслова С. О., Александрова М. М. «Гроші, фінанси, кредит» підр. - К.: ЦУЛ 2002, - 336с.

Статтю відправлено: 27.03.2017 г.

© Нечипоренко А.А.

ЦИТ: ua117-037

DOI: 10.21893/2415-7538.2016-05-1-037

Нечипоренко А.А.

ОСОБЛИВОСТІ ВЕДЕННЯ ТА ВІДОБРАЖЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ПОТОЧНИХ ТА ДОВГОСТРОКОВИХ КРЕДИТІВ БАНКІВ

*Київський національний університет імені Тараса Шевченка,
Київ, вул. Володимирська 64/13, 01601*

Nechiporenko A.A.

SPECIFICS OF ACCOUNTING AND DISPLAY OF CURRENT AND LONG-TERM BANK LOANS

*Taras Shevchenko National University of Kyiv
Kyiv, Volodymyrska Street 64/13, 01601*

Анотація: У даній статті виявлено сутність такої економічної категорії як банківський кредит. Визначено необхідні документи для отримання банківського кредиту, а також способи погашення кредиту. Досліджено особливості відображення у бухгалтерському обліку операцій, що пов'язані із кредитами банку, а також операцій що стосуються обліку відсотків.

Ключові слова: рахунок, субрахунок, банківський кредит, довгострокові позики, короткострокові позики, відсотки.

Abstract: This article explains the matter as an economic category of bank credit. The necessary documents to obtain bank loans, as well as methods of repayment. The features reflected in the accounting transactions relating to bank loans and transactions related to accounting percent.

Keywords: account, sub-account, bank credit, term loans, short term loans, interest.

Вступ: Актуальність даної теми полягає в тому, що на даний час